

คำนิยม

การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในรอบศตวรรษที่ผ่านมา เป็นการเปลี่ยนแปลงที่มนุษย์เป็นผู้กระทำ เป็นตัวนำการเปลี่ยนแปลงและเป็นฝ่ายกำหนดบริบทใหม่ของวิถีชีวิตทางสังคม แม้ว่าขอบเขตและอิทธิพลของการเปลี่ยนแปลงนี้ยังจำกัดวงแคบเฉพาะส่วนในระยะแรกเริ่ม แต่ในปัจจุบันความเกี่ยวเนื่องสัมพันธ์ระหว่างมนุษยชาติที่เทคโนโลยีข้อมูลข่าวสารเอื้ออำนวยให้ติดกันมากขึ้น มีผลทำให้การเปลี่ยนแปลงหลาย ๆ ด้าน เกิดปฏิกิริยาลูกโซ่ บางกรณีการเปลี่ยนแปลงมีผลให้ความต่อเนื่องทางประเพณี และวิถีชีวิตสะดุดหยุดลง บางกรณีการเปลี่ยนแปลงก่อให้เกิดการทบทวนคุณค่า ประเพณีดั้งเดิม ภูมิปัญญาของบรรพชนและของชุมชนท้องถิ่น นำไปสู่การรื้อฟื้น ปกป้อง สงวนรักษาให้เกิดความต่อเนื่องมากขึ้น

ดร.ชาวนะ ต้องการเสนอความเห็นเชิงวิเคราะห์และสังเคราะห์ การท้าทายและการโต้ตอบกับการเปลี่ยนแปลงที่กำลังเกิดขึ้นกับสังคมไทยในปัจจุบัน และเสนอทางออกเพื่อรับมือกับการท้าทายที่เป็นกระแสหลักของอนาคต ได้มีการหยิบยกประเด็นสำคัญ ๆ เช่น การจัดระเบียบโลกใหม่กับการปรับตัวเข้าสู่กระแสสากล การเข้าสู่ความเป็นรัฐสมัยใหม่ ประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม ความสัมพันธ์ใหม่ระหว่างรัฐกับสังคม ระบบบริหารแบบตลาด อำนาจใหม่นอกศูนย์กลางรัฐ มาตรฐานใหม่ทางคุณค่านิยม ทางเลือกสาธารณะใหม่ ลักษณะของระบบคอร์รัปชันแบบใหม่ ประชาธิปไตยเชิงคุณธรรม การบริหารพัฒนาสากลแนวใหม่ การต่อสู้ระหว่างทุนและสินค้าทางวัฒนธรรมกับภูมิปัญญาท้องถิ่นและวิถีชุมชน การเปลี่ยนแปลง

เป้าหมายการศึกษา สมดุลทางนวัตกรรม การขัดแย้งระหว่างรัฐกับท้องถิ่น ชุมชน แบบแผนใหม่ของคุณภาพชีวิต การสร้างภาวะผู้นำใหม่เพื่อรับมือ กระแสโลกาภิวัตน์ การคุกคามของจักรวรรดินิยมโลก พลังอิทธิพลของ ศาสนจักรยุคใหม่ การสร้างวีรบุรุษมวลชน วิถีปฏิบัติผู้นำ พหุพลังของกลุ่ม ปฏิกริยาใหม่ในสถาบันรากหญ้า การแปลงโฉมของรัฐรูปแบบใหม่และความขัดแย้งแฝงเร้นระหว่างชนรุ่นต่าง ๆ

ประเด็นเหล่านี้มีการหยิบยกขึ้นมาให้เห็นอย่างชัดเจน อาจกล่าวได้ว่า ดร.เชาวนะ ได้ให้โจทย์ใหม่ ๆ สำหรับนักรัฐศาสตร์เพื่อขบคิด วิเคราะห์ และหาทางออก การท้าทายทั้งหลายนี้มีมากล้นเกินความสามารถของ ระบบการเมือง หรือพลังทางสังคมหรือไม่ เพราะการทำทลายหลาย ๆ ด้าน เป็นสิ่งที่เราไม่เคยมีประสบการณ์ในการจัดการกับมันมาก่อน หรือมีแต่น้อยมาก ดร.เชาวนะ ได้เสนอทางเลือกและทางรอดที่น่าสนใจโดยใช้ ประโยคว่า “ยุทธศาสตร์สำคัญในการพยุ่งสังคมให้รอดพ้นจากการเป็นเหยื่อของการเปลี่ยนแปลง” แสดงว่าสังคมและระบบการเมือง-เศรษฐกิจ-วัฒนธรรมไทย อยู่ในสภาพตั้งรับ ซึ่งผมเห็นด้วยและจะต้องรีบเรียนรู้ วิถีปฏิบัติต่าง ๆ ทำความเข้าใจเพื่อสกัดยับยั้ง และตั้งตัวเพื่อโต้ตอบกับการเปลี่ยนแปลง ซึ่งไม่ใช่การเปลี่ยนแปลงแบบค่อยเป็นค่อยไปหากเป็นวิถีปฏิบัติ และมีหลายด้านล้วนเกี่ยวพันกัน และมีพลังแรงอย่างยิ่งยวด เมื่อสกัดยับยั้งคลี่คลายได้แล้วก็ต้องมีการปรับเปลี่ยนวิธีการจัดการใหม่ด้วยการสร้างวัฒนธรรมทางอำนาจ จัดระเบียบความสัมพันธ์ของกลไกอำนาจ สร้างกลไกประสานประโยชน์แบบเครือข่าย ที่สำคัญก็คือ พยายามปรับเปลี่ยนการแข่งขันที่เสรีให้มีลักษณะของความเป็นธรรม และความร่วมมือกันให้มากขึ้นสร้างภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยและกระบวนการประชาธิปไตยที่มีคุณธรรม

หนังสือของ ดร.เซาวนะ เล่มนี้ มีคุณค่ายิ่งเพราะแนวการวิเคราะห์ประเด็นทางการเมืองของ ดร.เซาวนะ ได้แฝงปรัชญาทางการเมืองตลอดเวลา การวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลง ทำได้อย่างรอบด้าน มีข้อสังเกตที่เฉียบคม มีแนวทางการแก้ไขปัญหาที่เป็นการปรับเปลี่ยนระบอบประชาธิปไตยให้เคลื่อนไปไกล การเน้นบทบาทของชุมชนและประชาชนมากยิ่งขึ้น

หนังสือนี้เหมาะที่จะใช้สอน และเป็นหัวข้อในการวิจัย หรือนำประเด็นแต่ละประเด็นไปค้นคว้าทำวิทยานิพนธ์ต่อ และควรที่นิสิต นักศึกษา อาจารย์ ผู้สนใจการเมืองกับการเปลี่ยนแปลงควรอ่านและคิดต่อให้เกิดความเห็นตลอดจนข้อถกเถียงเพื่อหาทางแก้ปัญหาร่วมกันต่อไป

ชัยอนันต์ สมุทวณิช

ประธาน สถาบันนโยบายศึกษา

มีนาคม 2543

คำนำจากสถาบันนโยบายศึกษา

ในช่วงระยะเวลาทศวรรษที่ผ่านมาก่อนที่จะขึ้นศตวรรษใหม่หรือที่ใคร ๆ เรียกติดปากว่า สหัสวรรษใหม่ ประเทศไทยได้เผชิญกับปัญหาวิกฤติรอบด้าน ไม่ว่าจะเป็นเรื่องเศรษฐกิจ สังคม การเมือง รวมทั้งวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี อากาศตื่นตูมและตื่นตามของสังคมไทยที่ไม่อาจปรับตัวให้ทันต่อสภาวะแวดล้อมของสังคมโลกที่เป็นไปอย่างรวดเร็ว ทำให้เราตกอยู่ในฐานะการตั้งรับที่ไม่รู้เท่าทัน

การตระหนักรู้ต่อสังคมที่เราดำรงอยู่ตั้งแต่ชุมชนจนถึงระดับประเทศ รวมทั้งสนใจศึกษาต่อพลวัตของสังคมโลกที่เป็นไปอย่างรวดเร็ว เพื่อกำหนดบทบาทและทิศทางของสังคมไทยอย่างรู้ตัว และรู้ทัน ด้วยการมีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ปัญหาของชาติจึงน่าจะเป็นทางออกของสังคมไทยที่ทุกส่วนภาคของสังคมต้องการ

การนำเสนองานวิจัยของ ดร.เชวณะ ไตรมาศ จึงเป็นเรื่องสอดคล้องกับสถานการณ์ของสังคมไทยที่กำลังตกอยู่ในกับดักแห่งวิกฤติทุกด้าน และกำลังหาทางออกเพื่อหาทางรอดด้วยในขณะเดียวกัน

สถาบันฯ ขอขอบคุณ ผู้เขียนมา ณ โอกาสนี้ และขอขอบคุณมูลนิธิคอนราด อเดนาวร์ ที่ได้สนับสนุนการศึกษาวิจัย การพิมพ์ และกิจกรรมต่าง ๆ ของสถาบันฯ อันยังประโยชน์ต่อสังคมไทยโดยรวมตลอดมา

ทิพย์พาพร ตันติสุนทร

ผู้อำนวยการร่วม สถาบันนโยบายศึกษา

มีนาคม 2543

คำนำจากผู้เขียน

นับแต่มนุษย์เริ่มหยุดเร่ร่อนมาตั้งถิ่นฐาน มีการจัดระเบียบสังคม และมีการบันทึกประวัติศาสตร์ มนุษย์ก็เริ่มรู้จักและตระหนักถึงเรื่องราว และผลของความเปลี่ยนแปลงมากขึ้น จนกระทั่งเมื่อมนุษย์ได้เรียนรู้ถึงการเชื่อมโยงความเปลี่ยนแปลงให้สัมพันธ์เข้ากับการจัดระเบียบสังคมมนุษย์แล้ว มนุษย์ก็จะยิ่งได้สัมผัสกับบรรทัดฐานของความเปลี่ยนแปลงได้ ล้ำลึกมากขึ้น และเมื่อมนุษย์ได้พัฒนาทักษะในการกำหนดประวัติศาสตร์ของความเปลี่ยนแปลงด้วยแล้ว มนุษย์ก็จะยิ่งลุ่มหลงมีความอหังการมากขึ้น แต่ถ้าหากมนุษย์พยายามทำความเข้าใจกับความจริง ความเป็นมาเป็นไปของความเปลี่ยนแปลง และรู้วิธีบริหารจัดการกับความเปลี่ยนแปลงด้วยวิถีทางที่สร้างสรรค์แล้ว มนุษย์ก็จะสามารถใช้ความเปลี่ยนแปลงให้เป็นคุณประโยชน์กับสังคมและมวลมนุษยชาติได้อย่างไพศาล แม้กระนั้นก็ตามมนุษย์ก็ยังไม่สามารถหลุดพ้นจากกับดักของความเปลี่ยนแปลงไปได้ ตราบใดที่มนุษย์ยังเชื่อว่าความเปลี่ยนแปลงยังใช้เป็นเครื่องมือในการแสวงหาประโยชน์ที่ได้ผลดีอยู่ โดยไม่คิดค้นหาหนทางเลือกอื่น ทุกจังหวะก้าวของความเปลี่ยนแปลงของสังคมมนุษย์ ก็ย่อมจะผ่านไปพร้อมกับซากทับถมของเหยื่อจากความเปลี่ยนแปลงต่อไปไม่มีที่สิ้นสุด ขณะที่ผู้ล่าเองก็ยังคงเผชิญกับชะตากรรมเดียวกันกับเหยื่อในที่สุด ซึ่งนับเป็นความสูญเสียโอกาสที่น่าเสียดายยิ่งของมวลมนุษยชาติ

ในช่วงเปลี่ยนผ่านเข้าสู่สหัสวรรษใหม่ ซึ่งเป็นการผลัดประวัติศาสตร์ที่สำคัญอีกครั้งของมวลมนุษยชาตินั้น หากเราได้ทบทวนความผิดพลาด เรียนรู้และเข้าใจความต้องการแท้จริงของมนุษย์ ปรับเปลี่ยนท่าทีในการสร้างประวัติศาสตร์การเปลี่ยนแปลงใหม่ ให้มนุษย์ได้เพิ่มโอกาสใหม่ ๆ ใน

ทางสร้างสรรค์มากขึ้น และได้ใช้โอกาสนั้นช่วยพลิกฟื้นเหยื่อและผู้แพ้ให้กลับมาอยู่รอดและยืนอยู่บนขาของตัวเองได้อย่างยั่งยืน ขณะเดียวกันผู้ล่าและผู้ชนะก็จะได้หยุดยั้งอัตราเร่งในการทำลายตัวเองลงด้วย ซึ่งสังคมมนุษย์ในสหัฐวรรษใหม่ควรจะได้รับโอกาสที่มนุษย์พึงได้รับร่วมกันแต่ไม่เคยได้รับมาก่อน ก็คือการสร้างโอกาสให้มวลมนุษยย์ได้รับผลพวงของความเปลี่ยนแปลงที่เป็นผลผลิตจากการขับเคลื่อนของกงล้ออารยธรรมใหม่ที่เอื้อให้มนุษย์มีศักยภาพพอที่จะแก้ไขปัญหาพื้นฐานของสังคมมนุษย์ได้มากขึ้น

ความพยายามของมนุษย์ที่ผ่านมาล้วนแต่เป็นการลองผิดลองถูก โดยที่เห็นการเปลี่ยนแปลงเป็นแค่เพียงเครื่องมือของการแสวงประโยชน์ที่ดีกว่าหรือน่าเสียดกว่าเท่านั้น ยังไม่พบหนทางใดที่จะช่วยให้การเปลี่ยนแปลงเป็นเรื่องของการทำนุบำรุงให้เกื้อประโยชน์แก่ทุกฝ่ายร่วมกันได้ ซึ่งตั้งอยู่บนความเชื่อพื้นฐานที่หัดสั้นและคับแคบเพียงเพื่อการอยู่รอด หรือการเป็นฝ่ายได้ซึ่งผลประโยชน์มาครอบครองมากกว่า หรือได้ขยายความมั่งคั่งมั่นคงให้มากขึ้นเป็นสำคัญ ไม่ได้คาดหมายให้มนุษย์ได้พบหนทางของการแก้ไขปัญหาพื้นฐานของตนเองได้ ไม่ได้คาดหมายให้มนุษย์สามารถพึ่งพาตนเองได้ ไม่ได้คาดหมายให้มนุษย์สามารถช่วยเหลือเกื้อกูลเพื่อนมนุษย์ด้วยกันได้ และไม่ได้คาดหมายให้มนุษย์ได้ใช้ศักยภาพในการค้าจุนมวลมนุษยชาติให้อยู่รอดอย่างจริงจังยั่งยืนได้แต่ประการใดไม่

หากย้อนกลับไปมองอดีตของความเปลี่ยนแปลงหลายเหตุการณ์ที่ผ่านมาจะพบว่าได้ชักนำให้มนุษยชาติไปพบกับความตีบตันไร้ทางเลือกในเวลาอันไม่นานเท่าใดนัก นับแต่ยุคของการฟื้นฟูศิลปวิทยาการที่ทำให้มนุษย์หลงตัวเองทะเยอทะยาน แสวงหาและช่วงชิงทรัพย์สินเพื่อสะสมความมั่งคั่งส่วนตัวไม่มีขอบเขต ยุคปฏิวัติเขียวที่ทำให้มนุษย์สูญเสียทรัพยากรความหลากหลายทางชีวภาพจนไม่สามารถฟื้นฟูให้กลับคืนมาได้ ทำให้เกิดมนุษยพันธุ์ที่าสขึ้นมาทดแทนบทบาทของแรงงานสัตว์ ยุคปฏิวัติ

อุตสาหกรรม ที่ทำให้เกิดมลพิษตกค้างสู่ระบบนิเวศที่สมบูรณ์ไป ทำให้มนุษย์ผู้ขายแรงงานราคาถูกมีชีวิตอยู่อย่างทุกข์เข็ญลดค่าความเป็นคนลง เหลือเพียงซากผีดิบที่ไม่มีเลือดเนื้อหรือมีชีวิตจิตใจ **ยุคปฏิวัติประชาธิปไตย** ที่ทำให้เผด็จการชนชั้นนำได้ต่อลมหายใจและเสพยาอำนาจบนเลือดเนื้อ และน้ำตาของเสรีชนคนชั้นกลางได้หลายชั่วคน ทำให้ทุนนิยมได้พัฒนา สูตรสำเร็จของกฎแห่งการขูดรีดได้อย่างสมบูรณ์แบบ **ยุคของการปฏิวัติคอมมิวนิสต์** ที่ทำให้ความขัดแย้งของมนุษยชาติได้สูงมถึงขีดสูงสุดและทำลายล้างกันถึงขั้นที่ไม่เชื่อว่ามนุษย์จะมีสิทธิคิดหรือรู้สึกเป็นอย่างอื่นได้นอกจากเข็มมุ่งของอุดมการณ์เดียว **ยุคสงครามครูเสด** ที่ทำให้มนุษย์สร้างปฏิมากรรมของกำแพงลัทธิขึ้นมากันแบ่งพรหมแดนศรัทธา **ยุคสงครามโลก** ที่ทำให้โลกแตกเป็น 3 เลี่ยง เกิดชั้นธรณีของการแบ่งแยกระหว่างโลกพัฒนาแล้ว กำลังพัฒนา และด้อยพัฒนา **ยุคจักรวรรดินิยม** ที่ทำให้มนุษย์ต้องใช้เวลาในการรักษาบาดแผลทางประวัติศาสตร์หลายชั่วคน ทำให้มนุษย์ต้องชำระประวัติศาสตร์ใหม่ ทำให้มนุษย์ต้องสูญเสียศรัทธาต่อบรรพชน ทำให้มนุษย์ต้องสร้างอนุสาวรีย์ของความหวังเพื่อรอคอยการปลดปล่อยที่เนิ่นนาน **ยุคสงครามเย็น** ทำให้มนุษย์ตกเป็นทาสของการโฆษณาชวนเชื่อ ทำให้มนุษย์ประหวั่นพรึงกับอนาคตที่ไร้แสงสว่าง ทำให้มนุษย์เหน็ดเหนื่อยอ่อนล้าและสูญเสียทั้งชีวิต ความมั่งคั่งและโอกาสในการพัฒนาไปกับภาวะสงครามตัวแทนที่ยืดเยื้อยาวนาน **ยุคระเบียบโลกใหม่** ที่ทำให้อันธพาลครองโลกได้อย่างเบ็ดเสร็จเพียงแก๊งค์สเตอร์เดียว **ยุคโลกาวัตร์** ที่ทำให้โลกไร้พรหมแดนเปิดทางให้การขูดรีด และการแก่งแย่งแข่งขันไร้ขอบเขต ทำให้ทฤษฎีการคัดสรรตามธรรมชาติฟื้นคืนชีพมาอีกครั้ง **ยุคข้อมูลข่าวสาร** ที่ทำให้มนุษย์ลุ่มหลงสร้างเสพยาแต่ความสร้างสรรค์ที่ว่างเปล่าทำให้มนุษย์ทำลายสัมพันธภาพของความเป็นมนุษย์ให้เหือดแห้งไป ทำให้ชีวิตมนุษย์จมปลักกับความสูญเปล่าเพียงเพื่อต้องการสนองความ

อยากรู้ อยากเห็น **ยุคไฮเทคโนโลยี** ที่ทำให้ความคิดของมนุษย์เสื่อมถอยด้อยค่า ทำให้มนุษย์สูญเสียทักษะทางสังคมไป ทำให้มนุษย์รุ่นใหม่เติบโตมาพร้อมกับความป่วยไข้ของโรคใจเร็วด่วนได้ (hurry sickness) **ยุควิทยาศาสตร์** ที่ทำให้มนุษย์อหังการทำทลายและละเมิดกฎเกณฑ์ของธรรมชาติ ทำให้มนุษย์ทรยศภูมิหลังทางความเชื่อจิตวิญญาณและความรู้สึกที่คาดหวังเพียงความสุขในการปลดปล่อยประโลมใจในยามที่ชีวิตท้อแท้สิ้นหวังต้องการกำลังใจ ทำให้มนุษย์ตรอนเยื่อใยของจินตนาการบนความเพ้อฝันอันเลื่อนลอยที่เคยช่วยเหลือเจือจางให้ลืมความจริงที่ทุกขั้ระทมได้ **ยุคเทคโนโลยีชีวภาพ** ที่ทำให้ชาติพันธุ์ของมนุษย์ตกอยู่ในห่วงอันตรายและเผ่ารอกการมาเยือนของอสูรกายที่เกิดจากการตัดแต่งสารพันธุกรรม การผลิตสายพันธุ์ชีวิตแปลกประหลาดสำหรับเป็นของเล่นใหม่ของมนุษย์วิปริต การสร้างมนุษย์ทดลองสนองสงครามยุคใหม่ หรือแม้แต่การผลิตชิ้นส่วนของอะไหล่มนุษย์ยุคอมตะ ฯลฯ เป็นต้น

อารยธรรมใหม่ของมนุษย์ในสหัสวรรษหน้าไม่ว่าจะยกระดับการพัฒนาให้สูงส่งเพียงใดก็ตาม จะเป็นสิ่งไร้ค่าและไร้ประโยชน์อย่างสิ้นเชิง หากสังคมมนุษย์ในสหัสวรรษหน้ายังไม่สามารถแก้ไข ปัญหาในระดับพื้นฐานให้ลุล่วงไปได้ มนุษย์ยังไม่สามารถพึ่งพาตัวเองได้ มนุษย์ยังหาหนทางช่วยเหลือเกื้อกูลกันไม่ได้ และมนุษย์ยังคงค้นหาศักยภาพในการค้าจุนมวลมนุษย์ให้อยู่รอดและมีความจริงยั่งยืนได้

ผู้เขียนมีความตั้งใจที่จะให้งานเขียนเรื่อง “**กบดักของสงคราม ความเปลี่ยนแปลง : ทางเลือกและทางรอดของสังคม - การเมืองไทยในสหัสวรรษใหม่**” ได้ทำหน้าที่เป็นส่วนหนึ่งของสื่อสัญญาณการเปลี่ยนแปลงเพื่อให้เกิดการสื่อสาร การถกเถียง ขบคิดต่อและขยายผลกันในระหว่างสังคมของมวลมนุษย์ด้วยกันเอง ในห้วงเวลาของการเปลี่ยนผ่าน

ระหว่างศตวรรษเก่ากับศตวรรษใหม่ ซึ่งจะช่วยให้การต่อยอดทำได้
ตระหนักว่าเรามีปัญหาอะไรที่จะต้องทบทวนสะสาง เรามีภาระหน้าที่อะไร
รออยู่ในอนาคต เราจะได้ช่วยกันค้นหาว่ามีความหวังอะไรที่ยังเหลืออยู่
และจะทำให้เป็นผลขึ้นมาได้อย่างไร และที่สำคัญอย่างยิ่งผู้เขียนมีความ
ปรารถนาอย่างสูงยิ่งที่จะให้การเปลี่ยนแปลงที่กำลังจะมาถึงนั้น เป็น
รางวัลหรือของขวัญชิ้นใหม่ของมนุษยชาติ โดยเฉพาะการเปลี่ยนแปลง
ที่ได้มาซึ่งรูปแบบของอารยธรรมใหม่ที่ตั้งอยู่บนขาหยั่งทั้ง 4 คือ
(1) การแก้ไขปัญหาพื้นฐานได้ (2) การพึ่งพาตัวเองได้ (3) การ
ช่วยเหลือเกื้อกูลกันได้ และ (4) การคำนวณความอยู่รอดให้มีความ
จริงจังยั่งยืนได้ และสิ่งปรารถนาสูงสุดที่ผู้เขียนอยากเห็นก็คือการ
เปลี่ยนแปลงนั้นได้สัมฤทธิ์ผลและช่วยเพิ่มพูนวุฒิภาวะใหม่ของสังคม-
การเมืองไทยในสหัสวรรษที่จะมาถึงนี้ด้วยระยะทางที่ยาวไกลและใน
อัตราเร่งที่เร็วขึ้นกว่าที่เป็นอยู่เดิม

ดร. เซาวนะ ไตรมาศ

มีนาคม 2543

สารบัญ

	หน้า
คำนิยม	I
คำนำจากสถาบันนโยบายศึกษา	IV
คำนำจากผู้เขียน	V

ส่วนที่ 1

ความคิด ความเชื่อ ความหวัง พลังจิตใจ ความใฝ่ฝัน และจิตวิญญาณกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมมนุษย์	1
1. ฐานคติของความเปลี่ยนแปลงในสังคมมนุษย์	1
2. บทเรียนจากการเปลี่ยนแปลงของสังคมมนุษย์กับกับดัก ของสงครามความเปลี่ยนแปลง	3
3. ภาวะอุดมคติกับความเปลี่ยนแปลงของสังคมมนุษย์	5
4. วิธีทางการเปลี่ยนแปลงในสังคมมนุษย์	7
5. ภัยคุกคามจากการเปลี่ยนแปลงของสังคมมนุษย์	9

ส่วนที่ 2

สังคม - การเมืองไทยกับประสบการณ์การเปลี่ยนแปลง	13
1. ประสบการณ์การเปลี่ยนแปลงสังคมไทย : จากสังคมปิดสู่สังคมเปิดแบบจำกัด	13
2. แนวทางและกระบวนการเปลี่ยนแปลงสังคมไทย : สังคมไทยเปลี่ยนแปลงแบบลอกคราบและย้อมสี	17
3. ปัจจัยกำหนดการเปลี่ยนแปลงสังคมไทย : การเสริมแรงและ การต้านแรงระหว่างปัจจัยภายในกับปัจจัยภายนอก	18

ส่วนที่ 3

แนวโน้มการเปลี่ยนแปลงของสังคม-การเมืองไทยในสหัสวรรษใหม่	23
1. สังคมไทยกับการจัดระเบียบโลกใหม่ : การปรับตัวเข้าสู่กระแสสากลในสังคมนานาชาติ	23
2. สังคมไทยกับความเป็นรัฐสมัยใหม่ : จากรัฐประชาชาติสู่ประชารัฐ	24
3. สังคมไทยกับประชาธิปไตยในความหมายใหม่ : จากประชาธิปไตยนำวิถีสู่พหุประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม	25
4. สังคมไทยกับพลังวิถีประชาที่ก้าวหน้า : การปรับบทบาทรัฐเข้าหาสังคม	26
5. สังคมไทยกับระบบบริหารแบบตลาด : รัฐจะต้องปรับระบบบริหารราชการแผ่นดินตามอิทธิพล ของพลังตลาด	27
6. สังคมไทยกับอำนาจใหม่นอกศูนย์กลางรัฐ : การปรับเปลี่ยนโครงสร้างสังคมจากรัฐรวมศูนย์แบบปิรามิด ไปสู่รัฐกระจายศูนย์อำนาจบนเครือข่ายของระนาบแบน	29
7. สังคมไทยกับมาตรฐานใหม่ทางคุณค่านิยม : การสร้างกรอบ อ้างอิงให้กับความหมายและความสำคัญใหม่ของคุณค่านิยม	30
8. สังคมไทยกับทางเลือกสาธารณะใหม่ : การปรับเปลี่ยนจาก สังคมพละกำลังที่อำนาจคือธรรมเป็นสังคมวัฒนธรรมที่ธรรม คืออำนาจ	31
9. สังคมไทยกับความล้ำยุคของระบบคอร์ริปชั่น : สังคมที่ปรับเปลี่ยน จากการคอร์ริปชั่นที่ไร้รูปแบบรายย่อยสู่การคอร์ริปชั่นใน รูปแบบรายใหญ่ที่ผ่านกรรมวิธีฟอกย้อมตัวเองแบบเบ็ดเสร็จ	33

10. สังคมไทยกับประชาธิปไตยเชิงคุณประโยชน์ : การปรับจากสังคมประชาธิปไตยเชิงเสรีไปเป็นประชาธิปไตยเชิงคุณประโยชน์ที่มีทั้งคุณธรรม และคุณภาพ 34
11. สังคมไทยกับการบริหารพัฒนาสากลแนวใหม่ : การกลืนไม่เข้าคายไม่ออกระหว่างความก้าวหน้าของกระแสสากล กับความล้าหลังของกระแสท้องถิ่นภูมิภาค 36
12. สังคมไทยกับเป้าหมายวัฒนธรรมโลก : การต่อสู้ระหว่างทุน และสินค้าทางวัฒนธรรมกับภูมิปัญญาท้องถิ่นและวิถีชุมชน 37
13. สังคมไทยกับปรัชญาการศึกษาใหม่ : เปลี่ยนเป้าหมายการศึกษาจากเพื่อ “อ่านออก-เขียนได้” ไปเป็นการศึกษาเพื่อ “คิดออก-ทำได้” 40
14. สังคมไทยกับการเสียสมดุลทางนวัตกรรม : การล้มเหลวของนวัตกรรมทางวัตถุประดิษฐ์จะหยุดยั้งการเจริญของงานของนวัตกรรมทางความคิดจิตใจ 41
15. สังคมไทยกับการขัดแย้งระหว่างรัฐกับท้องถิ่นชุมชน : ความคลุมเครือระหว่างอำนาจอิสระของท้องถิ่นชุมชนกับอำนาจอธิปไตยของรัฐ 43
16. สังคมไทยกับแบบแผนใหม่ของคุณภาพชีวิตที่เปลี่ยนจากคุณภาพเชิงเอกภาพแช่แข็งระยะยาว เป็นคุณภาพเชิงพหุภาพพล่งพล่านระยะสั้น : ความตื่นตัวในการแสวงหาทางเลือกสิทธิเสรีภาพและโอกาสใหม่ 46
17. สังคมไทยกับความระทมทุกข์จากกระแสโลกานุวัตร : การสร้างภาวะผู้นำใหม่ในการดุลยภาพ สัมพันธภาพเชิงซ้อนท่ามกลางกระแสความเปลี่ยนแปลงที่หลากหลาย 48

18. สังคมไทยกับภัยคุกคามของจักรวรรดินิยมโลก (ยักษ์วิเศษพันธุ์ใหม่) : บทบาทที่หายไปของทุนคอมปราดอร์ การอ่อนพลังของทุนชาติ การผงาดของกลุ่มทุนน้อยและ การเปลี่ยนสถานภาพของชนชั้นแรงงาน	51
19. สังคมไทยกับพลังอิทธิพลของศาสนจักรยุคใหม่ : การเติบโตที่ต่อเนื่องมั่นคงกับการแปรสภาพของพลังศรัทธา ที่สงบเงียบสู่พลังขัดแย้งทางสังคม	53
20. สังคมไทยกับการสร้างวีรบุรุษมวลชน : การเสื่อมคลายของ กำแพงกตัญญูของชนชั้นนำกับโอกาสใหม่และ การเติบโตของมวลชนคนชั้นกลางและล่าง	55
21. สังคมไทยกับวิกฤติภาวะผู้นำ : วิกฤติความชอบธรรม ระหว่างผู้นำทางการเมืองกับผู้นำทางสังคม	57
22. สังคมไทยกับลูกตุ้มปฏิวัติใหม่ : พหุพลังของกลุ่มปฏิริยาใหม่ในสถาบันรากหญ้า	59
23. สังคมไทยกับการแปลงโฉมของรัฐรูปแบบใหม่ : การเป็นรัฐนวัตกรรมตามแรงเหวี่ยงทางสังคม แทนการเป็นรัฐรวมศูนย์เหนือแรงเฉื่อยของสังคม	61
24. สังคมไทยกับความขัดแย้งแอบแฝงระหว่างรุ่นชน : การแตกร้าวของสายสัมพันธ์อันที่มิตรในระบบ เครือญาติสู่สายสัมพันธ์โยแมงมุมในระบบเครือข่าย	63
25. สังคมไทยกับการเปลี่ยนแผนที่ทางสังคม	66
26. สังคมไทยกับรหัสลับที่ไม่มีลายแทง	68
27. สังคมไทยกับความจำเป็นในการจัดระเบียบทางเลือกทางสังคม	71
28. สังคมไทยกับภัยเงียบของพลังสามานย์แห่งยุค (พลังที่ 4)	73
29. สังคมไทยกับการกำเนิดไวรัสการเมืองตัวใหม่	75

	หน้า
30. สังคมไทยกับนาฏกรรมทางการเมืองภาคโลกาณูวัตร์	77
31. สังคมไทยกับรัฐบาลในระบบสัญญาประชาคม	78

ส่วนที่ 4

ทางเลือกและทางรอดของสังคม - การเมืองไทยในสหัสวรรษใหม่	81
1. ยุทธศาสตร์สำคัญในการพยุ่งสังคมให้รอดพ้น จากการเป็นเหยื่อของการเปลี่ยนแปลง	81
2. แนวทางสำคัญในการเปลี่ยนความขัดแย้งรุนแรง เป็นความสันติภราดรภาพ	84
3. วิธีการสำคัญในการเปลี่ยนการแข่งขันที่เสรี ให้เป็นการจัดสรรและร่วมมือกันอย่างเป็นธรรม	86

About the Book